

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

SENECA
despre
ÎNVĂȚĂTURĂ

Traducere din limba greacă
de Ioana Costa

Editura Seneca

SENECA despre INVĂȚĂTURĂ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SENECA

Seneca despre învățatură / Seneca; trad.: Ioana Costă;

Ediție: Seneca Lucius Annaeus, 2013, București

ISBN 978-606-8847-17-7

1. Costă, Ioana (trad)

Corectură: Elena...

Ilustrații: Soada...

Marketing: Mariana...

Coordonator: Anamaria...

Tipărit la Mord...

© Toate drepturile rezervate. Este permisă reproducerea în copie a textului din această carte în scopuri personale, fără a fi necesară solicitarea de permisiune de la editura.

Din câte îmi scrii și din câte aud, nutresc pentru tine bune speranțe: nu alergi într-o parte și-ntr-alta și nici nu te zbuciumi, tot schimbându-ți locul. O asemenea agitație ține de un spirit bolnav: eu însă consider că cel dintâi semn al unui spirit bine clădit este puterea de a sta liniștit într-un loc și de a zăbovi cu sine însuși.

Fii mai apoi atent ca nu cumva lectura unui număr mare de autori și a unor cărți de tot soiul să aibă în sine vreo nesiguranță și nestatornicie. Se cuvine să stăruie asupra unor scriitori anume și să te adapi din ei, dacă vrei să ai un folos care să rămână statornic în spirit.

Cine este pretutindeni nu este nicăieri.

Cei care își petrec viața în peregrinări ajung să aibă multe gazde, dar niciun prieten. La fel li se întâmplă, fără scăpare, celor care nu se dedică îndeaproape spiritului unui singur autor, ci trec de la unul la altul, în fugă și grăbindu-se.

Hrana nu este de folos și nici nu este asimilată de corp dacă, de-abia înghițită, este dată afară; nimic nu împiedică însănătoșirea mai mult ca frecvența schimbare a leacurilor; o rană pe care se încearcă la rând remediile nu ajunge să se cicatrizeze; nu devine viguroasă planta care este adesea strămutată; nimic nu este îndeajuns de folositor pentru a-și face efectul în trecut.

Mulțimea de cărți hărțuiește: așadar, cum nu ești în stare să citești atâta cât poți avea, este de ajuns să ai atâta cât poți citi. „Numai că – zici tu – vreau să răsfoiesc ba cartea asta, ba pe aceea.”

Doar un stomac năzuos are nevoie să guste din multe; căci cele ce sunt felurite și de tot soiul nu hrănesc, ci strică.

De aceea, citește mereu autori consacrați și, chiar dacă îți trece prin minte să te îndrepti spre alții, întoarce-te la cei dintâi. Ia-ți în fiecare zi un sprijin împotriva sărăciei, un sprijin împotriva morții și, deopotrivă, împotriva celorlalte năpaste; iar din tot ce vei fi parcurs, alege un singur lucru pe care să-l mistui în ziua aceea.

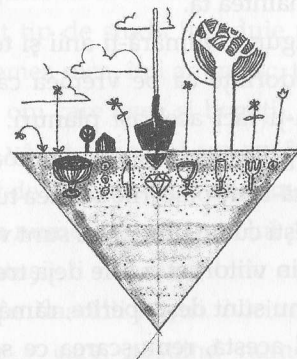
Așa fac și eu; din cele multe pe care le-am citit, aleg ceva. Citatul de astăzi, pe care l-am găsit la Epicur – căci îmi stă în obicei să trec și prin tabăra

dușmană, nu ca dezertor, ci ca cercetaș –, sună așa: „Bun lucru, zice acela, este o sărăcie voioasă”.

Numai că aceea nu este sărăcie, dacă este voioasă: căci este sărac nu cel ce are puțin, ci cel ce dorește mai mult. Ce contează cât are unul în lada de bani, câte grâne sunt în hambarele lui, câte vite are la pășunat sau ce dobânzi încasează, dacă ține sub ochi bunul altuia și socotește nu câte a dobândit, ci câte i-au rămas de dobândit?

Care să fie – mă întrebi – măsura cumpănită a bogăției? Mai întâi, să ai cât e necesar; apoi, cât e îndestul.

Rămâi cu bine.

„Tu îmi dai sfaturi? mă întrebi, dar ți-ai dat sfaturile astea și ție, te-ai îndreptat de-acum? De aceea ai acum timp să îi îndrepti pe alții?”

Nu sunt atât de nerușinat încât să vreau să iau asupra mea - eu, un bolnav - îngrijirea celui de-alături; cum mă aflu însă în același spital, îți vorbesc despre o boală comună și împart cu tine leacurile. De aceea, ascultă-mă cum vorbesc cu mine însumi. Te las să intri în tainița inimii mele și mă judec dinaintea ta.

Mă cert singur: „Numără-ți anii și te vei rușina că ai aceleași dorințe ca pe vremea când erai un copilandru, că-ți faci aceleași planuri. Se apropie ziua morții, ai grijă ca viciile tale să moară înaintea ta. Îndepărtează-te de plăcerile acestea tulburătoare, pe care le plătești cu un preț greu: sunt vătămătoare nu doar cele din viitor, ci și cele deja trecute. Chiar dacă păcatele nu sunt descoperite, rămâne pe vecie cînța: în felul acesta, remușcarea ce se naște din plăceri nedemne nu piere odată cu ele. Nu sunt

reale, și nici statornice; chiar de nu aduc vătămare, sunt trecătoare. Caută mai degrabă un bine care să dureze; numai că durează doar binele pe care sufletul îl găsește în sine însuși.

Virtutea singură oferă o bucurie trainică.

Chiar dacă există vreo piedică, se întâmplă ca la norii care nu înfrâng niciodată lumina zilei, deși îi trec pe dinainte”.

Când va putea fi atinsă bucuria aceasta? Până în momentul de față, nu am încetat să ne străduim, dar trebuie să ne grăbim. Mai rămâne încă mult de trudit și e nevoie de veghea ta, de strădania ta, dacă vrei să ajungi la capăt; munca aceasta nu se poate împlini cu ajutor de la altcineva.

Vreun alt tip de studii îngăduie un sprijin din afară. Pe vremea mea, îmi amintesc, trăia Calvisius Sabinus, un om care avea și bogății, și caracter de libert; n-am văzut niciodată un om înstărit care să fie mai lipsit de decență. Țsta avea memoria atât de slabă, că uita numele lui Ulise, al lui Ahile sau al lui Priam: și totuși, îi cunoștea bine așa cum noi îi cunoștem pe dascălii noștri. Niciun bătrân sclav nomenclator - care, neștiind numele exacte, le inventa pe loc - nu a confundat vreodată cetățenii

pe care urma să îi salute mai abitar decât o făcea Reșta, încurcându-i pe troieni și pe ahei.

Cu toate acestea, voia să pară erudit. A născocit, așadar, o scurtătură: a cheltuit sume enorme ca să-și cumpere niște sclavi; unul care îl știa pe Homer pe de rost, altul – pe Hesiod; a menit câte un sclav fiecăruia din cei nouă poeți lirici. Nu e de mirare că a cheltuit atât de mult: cum nu i-a găsit gata instruiți, a plătit să fie învățați. După ce și-a cumpărat această echipă de sclavi, a început să-și înțepe oaspeții. Îi ținea la picioarele sale pe sclavii aceștia și le cerea din când în când să recite versuri: îi întrerupea însă adesea la mijloc de cuvânt.

Satellius Quadratus, unul care profita de pe urma bogaților prostănaci – un lingușitor, așadar, și un zeflemitor (caracteristică ce se leagă de celelalte două) – l-a sfătuit să țină sclavi grămatici care să culegă firimituri. Când Sabinus i-a spus că fiecare sclav îl costa o sută de mii de sesterti, i-a răspuns: „Ai fi cumpărat mai ieftin tot atâtea casete de manuscrise”. El însă era de părere că știe mai mult decât oricine altcineva din casa sa. Același Satellius a început să-l stârnească să se întrecă în luptă – pe el, un om bolnav, palid, firav.

Când Sabinus i-a răspuns: „Cum aş putea-o face? De-abia mă țin pe picioare?”, i-a zis: „Nu

spune așa ceva, te implor, nu vezi câți sclavi puternici ai?”

Înțelepciunea nu se ia împrumut și nici nu se cumpără; ba chiar cred că, și dacă se găsea de vânzare, nu ar fi fost cine să o cumpere; prostia însă se cumpără în fiecare zi.

Primește acum ce-ți datorez și rămâi cu bine. „Sărăcia rânduie în legea naturii reprezintă bogății.” Asta o spune adesea Epicur, ba într-un fel, ba într-altul – nu e niciodată însă repetat îndeajuns ceea ce nu se învață destul niciodată. Unora le e de ajuns să le arăți leacurile, altora trebuie să li le vâri pe gât.

Rămâi cu bine.

